

Simon de Tovenaar

Periodethema: Handelingen
Handelingen 8: 9-25

a. Inleiding (Hand. 8: 1-8)

UITLEG VAN DE TEKST

Om de geschiedenis van Simon de tovenaar goed te begrijpen, moeten we weten wat eraan voorafging. Dit lezen we in Hand. 8: 1-8. Na de dood van Stefanus brak er een hevige vervolging uit tegen de gemeente in Jeruzalem. In die vervolging speelde Saulus van Tarsen een belangrijke rol. Overal speurde hij christenen op. Hij trok ze uit hun huizen en bracht hen – zowel mannen als vrouwen – in de gevangenis (vers 3). Deze vervolging leek een groot gevaar voor de jonge christelijke gemeente. Zou ze het volhouden? Wat satan echter ten kwade dacht, leidde God ten goede. Door de vervolging vluchtten vele christenen de stad Jeruzalem uit. En op hun vlucht namen ze het Woord van God mee. En zo kwam het Evangelie ook op plaatsen buiten Jeruzalem terecht. De druk van buitenaf was juist heilzaam voor Gods werk. Het zorgde ervoor dat het Evangelie des te meer verspreid werd.

Eén van de mensen die uit Jeruzalem vertrokken, was Filippus. Filippus was één van de zeven diakenen (Hand. 6: 5). Maar zijn taak reikte verder dan het uitdelen van gaven aan de armen. Net als Stefanus was Filippus ook actief als verkondiger van het Woord en evangelist. Filippus komt terecht in 'de stad van Samaria' (vers 5). Waarschijnlijk is hiermee het oude Sichem bedoeld, de belangrijkste stad van de Samaritanen, die gelegen was aan de voet van de berg Gerizim. In deze stad verkondigt Filippus het Woord. Dit was in overeenstemming met de opdracht van de Heere Jezus (Hand. 1: 8). De Joden waren de Samaritanen vijandig gezind, maar in de evangeliën zien we dat de Heere Jezus de Samaritanen telkens opzoekt (Joh. 4: 4).

Hij stelt de barmhartige Samaritaan zelfs als voorbeeld voor de vrome Joden (Luk. 10: 25-73). Het lijkt erop dat de prediking van de Heere Jezus het pad voor Filippus heeft geëffend. In ieder geval wordt zijn werk onder de Samaritanen zeer gezeënd. Er komen velen op zijn prediking tot geloof. De Heilige Geest werkt door de prediking van Filippus. Het werk en de persoon van de Heere Jezus vormden de inhoud van Filippus' prediking. 'Hij predikte hun Christus' (vers 5). Dit wordt later ook van Paulus gezegd (Hand. 9: 20). Filippus schilderde aan de Samaritanen de Heere Jezus voor ogen als de van God gezonden Zaligmaker en de Koning van deze wereld. Bij Hem kunnen en mogen de Samaritanen heil en zaligheid vinden!

Velen geloofden wat Filippus zegt, mede omdat zijn verkondiging gepaard ging met tekenen. Dat de Heere Jezus de Heiland en Verlosser was, bleek uit de dingen die gebeurden. Verlamden en kreupelen werden genezen en mensen die in de macht van boze geesten waren, werden hiervan verlost. Met een schreeuw van boosheid en machteloosheid verlieten deze geesten hun vroegere slachtoffers (vers 7). Geen wonder dat er grote blijdschap in de stad kwam. Mensen die vroeger getiraniseerd werden door boze machten, smaakten nu de vrijheid. Het Evangelie verlost immers uit de macht van de boze en van de zonde (Heidelbergse Catechismus, zondag 1, vraag 1). Het Evangelie is een goede en blijde boodschap (Luk. 2: 10; 15: 7 en 10; 24: 41 en 52).

TER OVERWEGING

We zien in dit gedeelte dat Gods wegen soms wonderlijk zijn. Wat de satan ten kwade denkt, leidt God ten goede.

Satan wilde de gemeente verwoesten, maar God zorgde dat de vervolging juist diende om het zaad van het Evangelie te verspreiden. De Heere Jezus zocht in de evangeliën vaak de Samaritanen op. Zijn liefde gold ook de mensen die bij orthodoxe Joden veracht waren. God doorbreekt grenzen! Het Evangelie brengt blijdschap is een donkere wereld, waarin duistere machten mensen in hun greep houden. De verlossing die Jezus geeft is radicaal. Heel mooi staat dat in Heidelbergse Catechismus, zondag 1: een christen is het eigendom van de Heere Jezus. Hij belijdt dat Christus 'met Zijn dierbaar bloed voor al zijn zonden volkomen betaald heeft en hem uit alle heerschappij des duivels verlost heeft en alzo bewaart, dat zonder de wil van zijn hemelse Vader geen haar van zijn hoofd vallen kan'. Alleen het Evangelie schenkt deze echte en grote blijdschap!

b. Simon gelooft (Hand. 8: 9-13)

UITLEG VAN DE TEKST

Vers 9 gaat op de achtergrond in van de vele gevallen van bezetenheid waarover vers 7 sprak. Samaria was in de greep van occulte machten. Dit kwam door een zekere Simon. Hij pleegde tovenarij en dit bracht de mensen in vervoering. Zo kregen occulte krachten macht over hen. Simon genoot van de bewondering die hij met zijn toverij oogstte. Van zichzelf zei hij dat hij wat groots was (vers 9). De mensen schreven deze krachten toe aan God. Ze noemden Simon daarom 'de grote kracht van God'. Samaritanen waren van oorsprong heidens. Ze waren eeuwen geleden door de Assyriërs naar de streek rond Samaria gebracht en hadden toen deels de Joodse godsdienst aangenomen. Voor een deel waren ze echter heidens gebleven (2 Kon. 17: 24-41). In hun verering van Simon als de kracht van God spelen Joodse en heidense elementen mee. Als Filippus echter komt en het Koninkrijk van God preekt, is het afgelopen met de macht van Simon. Het Koninkrijk van God betekent de macht van God (vers 12). In Christus komt God Zelf naar deze aarde en richt Hij Zijn heerschappij op. Door Zijn Geest brengt Hij mensen tot het aanvaarden van deze heerschappij (bekering). De Naam van de Heere Jezus wordt verkondigd. Hij is Koning, want aan Hem is alle macht gegeven in hemel en op aarde (Matth. 28: 18). Veel mannen en vrouwen worden gedoopt. De doop is het teken dat mensen ook echt bij de Heere Jezus horen (Matth. 28: 19). Simon is onder de indruk van wat Filippus doet. Hij is altijd in zijn aanwezigheid te vinden en kijkt vol bewondering naar de krachten die Filippus doet. Deze zijn veel imponanter dan die hijzelf vroeger verrichtte. Simon wil ook bij de God van Filippus horen en daarom laat hij zich dopen.

Hij gelooft, lezen we in vers 13. Maar het zal blijken dat dit niet het echte geloof is.

TER OVERWEGING

Occultisme brengt angst. Dat zien we in Samaria. Juist de vermenging van Jodendom en heidendom maakt mensen kwetsbaar. Een geloof met dwaling gemengd maakt ons vatbaar voor de strikken van de duivel. Daarom spoort Paulus ons in Ef. 6: 14 aan om onze lenden (heupen) te omgorden met de waarheid en het borstwapen van de gerechtigheid aan te doen (lees ook de rest van Ef. 6: 10-20 over de wapenrusting van het geloof). Waarschuw de jongens en meisjes voor occulte spelletjes. De macht van de satan is groot en hij probeert net als een inktvis met zijn tentakels iedereen die bij hem in de buurt komt te grijpen. Het kenmerk van onzuivere godsdienst is de verheerlijking van mensen. Niet God, maar Simon wordt geëerd. Mensendienst treedt in de plaats van de dienst aan God. Simon vindt dat zelf prachtig. Het is een veeg teken als mensen zichzelf in het middelpunt plaatsen. De zucht naar eer en sensatie wordt straks Simons val. Waar Christus en het Evangelie van het Koninkrijk van God komen, moet de satan wijken. Dat zien we in Samaria, maar dat zien we ook op tal van plaatsen in de evangeliën. Niet ieder geloof is echt. Dat zien we bij Simon. Daarover straks meer.

c. Bezoek van de apostelen (Hand. 8: 14-17)

UITLEG VAN DE TEKST

De berichten over de voortgang van het Koninkrijk van God in Samaria bereiken Jeruzalem. In Jeruzalem zijn onder anderen de apostelen Petrus en Johannes achtergebleven. Zij komen op visitatie. Ze komen horen hoe het gaat, niet om kritiek te leveren, maar om nog meer bij te dragen aan de heerschappij van het Woord in de levens van de Samaritanen. Eén van de dingen die hun nog ontbreekt, is de doorwerking van de Heilige Geest. Ze zijn slechts gedoopt in de Naam van de Heere Jezus en niet ook in de Naam van de Vader en van de Heilige Geest. Dit gebeurt als Petrus en Johannes hun de handen opleggen. Dan komt de Heilige Geest over hen (vers 16). Dit gedeelte roept veel vragen op. In ieder geval is duidelijk dat de Heilige Geest ook onder de Samaritanen werkte toen Petrus en Johannes nog niet gekomen waren. Want door de werking van de Heilige Geest waren de mensen tot geloof gekomen. Toch delen ze nog niet in de volheid van de Heilige Geest. Die wordt hun pas later geschonken. Volgens de kanttekeningen op de Statenvertaling gaat het hier over de komst van de Heilige Geest 'op zichtbare en wonderbare wijze, gelijk in de eerste kerk dikmaals geschiedde' (Hand.

10: 45; 19: 6; 1 Kor. 14: 27). Het gaat hier om de buitengewone werkingen van de Heilige Geest, waaronder we kunnen verstaan: het spreken in tongen, gaven van gezondmaking, en dergelijke. Deze bijzondere giften zijn niet noodzakelijk voor de zaligheid, maar werden wel aan de eerste christenen gegeven, als teken van het bijzondere werk dat God in die dagen deed.

TER OVERWEGING

De apostelen komen op bezoek om te informeren naar Gods werk. Het is goed om met elkaar mee te leven, zeker als het gaat om de voortgang van Gods Koninkrijk. Informatie over hoe het elders gaat met Gods Koninkrijk vergroot de onderlinge betrokkenheid van christenen. Om een voorbeeld te geven: bijeenkomsten waarin zendelingen iets vertellen over hun werk zijn heel belangrijk. Zo horen we hoe God ook elders werkt! Vertel ook op zondagsschool over het werk van God op andere plaatsen.

We moeten in het geloof staan naar verdieping. Er ontbrak nog wat aan het geloof van de christenen in Samaria. Daarom gaan Petrus en Johannes in gebed. Ook wij mogen elkaar aansporen en voor elkaar bidden om diepere kennis van God de Vader, de Heere Jezus en de Heilige Geest.

d. Simon ontmaskerd (Hand. 8: 18-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Simon is diep onder de indruk van de macht van de apostelen. Slechts door het opleggen van hun handen, ontvangen mensen bijzondere gaven. Verzot op aandacht, show en macht als hij is, gaat hij naar de apostelen toe en biedt hun geld aan. Hij wil deze gave kopen. Hieruit blijkt dat het geloof in Simon niet diep wortel geschoten heeft. Hij is ten diepste de oude Simon gebleven: egoïstisch en verzot op macht en sensatie. Petrus (die mede namens Johannes het woord voert) reageert in heftige, maar ook heilige verontwaardiging. Denkt Simon nu echt dat de gave van God, de Heilige Geest, met geld te verkrijgen is? Hij doorziet Simon meteen: zijn hart is niet recht voor God. Het gaat hem ten diepste alleen om macht. Dat is niet de vrucht van het ware geloof. Hieruit blijkt dat Simon het echte geloof mist en daarom ook geen deel heeft aan het heil in de Heere Jezus (vers 21).

Daarom spoort Petrus Simon aan om te bidden om de vergeving van diens zonde. Misschien wordt deze zonde nog vergeven. Dit laatste 'misschien' zegt Petrus niet om Simon wanhopig te maken, maar wel om hem de ernst van de situatie te laten gevoelen. Het is iets heel ergs dat hij gedaan heeft. Simon is één brok ongerechtigheid. Hij is zo bitter als gal en een kluwen ongerechtigheid (vers 23). De ontmaskerde Simon is uit het veld geslagen. Hij weet niets meer te zeggen dan dat de apostelen maar voor hem moeten bidden. Durft hij het zelf niet meer? Of ziet hij er maar van af om zelf te bidden? Dat laatste zou wel heel erg zijn. Het laatste vers vat het bezoek van de apostelen samen en vermeldt ook hun vertrek naar Jeruzalem. Ze spreken met ernst ('betuigen') over het Woord van de Heere en verkondigen niet alleen in de stad Sichem/Samaria maar in allerlei plaatsen en plaatsjes (vlekken) het Evangelie van de gekruisigde en opgestane Heere!

TER OVERWEGING

Echt geloof raakt ons hart en vernieuwt ons. Het geloof van Simon was oppervlakkig. Zijn hart was nog steeds vol van de begeerte naar macht en aanzien. Over zo'n tijdgeloof spreekt de Heere Jezus ook in Matth. 13: 20-21. Laten we bidden om een echt geloof dat ons hart vernieuwt en ons oprecht verbindt aan de Heere Jezus! De Heilige Geest is een geschenk van God. We kunnen de Heilige Geest niet verdienen. God wil Zijn genade en de Heilige Geest alleen aan diegenen geven, die Hem met hartelijke zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken (aldus Heidelbergse Catechismus, zondag 45, antwoord 116). Petrus is heel scherp tegen Simon. Hij heeft echter diens behoud op het oog. In liefde wijst God onze zonden aan, opdat we ons zouden bekeren en niet verloren zouden gaan. De geschiedenis eindigt met een samenvatting van het goede wat de apostelen doen. Ondanks het incident met Simon gaat Gods werk door. Gods Woord is niet te stuiten. Zijn Koninkrijk komt (vergelijk Hand. 28: 31).

GELOFSLEER

Zie voor een schitterende samenvatting van het Evangelie, het goede nieuws over de Heere Jezus: Heidelbergse Catechismus zondag 1. Het ware geloof brengt ook vruchten voort. Geloof en bekering horen onlosmakelijk bij elkaar: zie Heidelbergse Catechismus zondag 32 en 33.

